

ידע מצמיח תנוף

עיון בפרשה - פרשת ויחי

כט ויקרבו ימי-ישׁראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם-נא מצאתי חן בעיניך שים-נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל-נא תקברני במצרים :
ל וְשִׁכַּבְתִּי עִם-אֲבֹתַי וְנִשְׂאֲתָנִי מִמִּצְרַיִם וְקִבַּרְתָּנִי בְּקִבְרֹתָם וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֲעֲשֶׂה כְּדִבְרֶךָ :
לא וַיֹּאמֶר הַשִּׁבְעָה לִּי וַיִּשְׁבַּע לוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ יִשְׂרָאֵל עַל-רֹאשׁ הַמֶּטֶה:

תוד ואמת - חסד שעושין עם המתים הוא חסד של אמת, שאינו מכפה להשלים גמול:

1. כיצד מסביר רש"י את בקשת יעקב "ועשית עמדי חסד ואמת"?

אל נא תקברני במצרים - סופה להיות עפרה כנים (ומרחשין תחתוכתוך) גופי) ושאיין מתי חולכה לארץ חיים אללל כלללל גלגול מחילות(כלומר כדי לקום לתחיה בתחיית המתים מתגלגלות העצמות לארץ ישראל, ומשם קמים לתחיה) ושלללל יעשוני מלכים עבודה זרה:

2. א. סמנו בקווים את שלושת הפרושים ברש"י

ב. לפי הפרוש הראשון שהעפר של מצרים יהפוך לכינים מדוע לא רוצה יעקב להקבר במצרים?

ג. לפי פרוש ב' איזו בעיה יש למי שקבור בחו"ל?

ד. לפי הפרוש השלישי ממה חושש יעקב?

3. קראו את פרושו של הרש"ר הירש:

יעקב חי שבע עשרה שנה במצרים, בודאי הוא ראה את השפעתה על בניו. הנה כבר החלו להמיר את הירודן בנילוס, ובשהייתם במצרים חדלו לראות גלות. זה היתה הסיבה לבקשתו של יעקב לא לקברו במצרים.

א. איזו בעיה מגלה יעקב אצל בניו?

ב. כיצד מנסה יעקב להתמודד עם בעיה זו?

יט וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם-הוא יהיה-לעם וגם-הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא-הגוים :

כ ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישמך אלהים כאפרים וכמנשה וישם את-אפרים לפני מנשה:

ידע מצמיח תנוך

יט) ידעתי בני ידעתי - שהוא הזכור:

גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל - שעתיד גדעון ללכת ממנו שהקב"ה עושה נס על ידו:
ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו - שעתיד יהושע ללכת ממנו שינחיל את הארץ וילמד תורה לישראל:
וזרעו יהיה מלא הגוים - כל העולם יתמלא בלכת שמעו כשיעמיד חמה בגבעון ויחזק בעמק אילון:

4. מדוע החליף יעקב את ידיו ושם את ידו הימנית על ראש אפרים וידו השמאלית על ראש מנשה?

כ) בך יברך ישראל - הצא לדרך את בניו, יזכרם בזכרתם ויאמר איש לבנו וישמך אלוהים כאפרים וכמנשה:

5. א. כיצד מפרש רש"י את המילים "בך יברך ישראל לאמר" _____

ב. היכן מתקיימת ברכה זו כיום? _____

במה זכו אפרים ומנשה ?

6. קראו את הקטע הבא :

'אפרים ומנשה היו דוגמא לנערים שגדלו בארץ זרה, עם תרבות זרה, ובכל זאת שמרו על יהדותם, בעוד ששאר השבטים גדלו בבית יעקב ובארץ כנען, כך שהיה להם יותר קל לשמור על יהדותם, אך מנשה ואפרים עשו זאת בתנאים יותר קשים, ולכן הם דוגמא לכל ילד ונער יהודי, שימשיכו בדרכם, לשמור על יהדותם בכל מקום'

א. כתבו מדוע נבחרו דווקא מנשה ואפרים שכל אב יברך את בנו שיהיה כאפריים ומנשה?

ב. לב לדעת- חשבו כיצד כיום יכולים אנו ללכת בדרכם של מנשה ואפרים? מאילו דברים צריכים אנו להזהר ולא להיות מושפעים מהם לרעה? _____

7. א"ר לוי אמר לפניו רבש"ע עצמותיו של יוסף נכנסו לארץ ואני איני נכנס לארץ אמר לו הקב"ה מי שהודה בארצו נקבר בארצו ומי שלא הודה בארצו אינו נקבר בארצו, יוסף הודה בארצו מנין? גבירתו אומרת (בראשית לט) ראו הביא לנו איש עברי וגו' ולא כפר אלא (שם מ) גנב גנבתי מארץ העברים נקבר בארצו מנין שנא' (יהושע כד) ואת עצמות יוסף אשר העלו מארץ מצרים קברו בשכם, אתה שלא הודית בארצך אין אתה נקבר בארצך כיצד בנות יתרו אומרות (שמות ב) איש מצרי הצילנו מיד הרועים והוא שומע ושותק לפיכך לא נקבר בארצו" (דברים רבה פרשה ב ד"ה ח ד' אלקים).

לב לדעת

ידע מצמיח תנוף

א. על פי המדרש מדוע לא נקבר משה בארץ ישראל?

ב. מדוע נקבר יוסף בארץ ישראל?

ג. מה לפי דעתכם מסמלת ההודאה בארץ שלך?

לכאורה אפשר לומר כי יש הבדל בין משה ליוסף, שכן משה מעולם לא ראה את ארץ ישראל אלא נולד במצרים, ואילו יוסף גדל בארץ ישראל?

אלא שבאמת כל יהודי הוא מארץ ישראל גם אם כרגע הוא במקום אחר,

השייכות האמיתית שלו היא

לארץ ישראל!!!

יוסף השביע את בניו שלא לקברו במצרים ולהעלות את עצמותיו אל ארצם של בני ישראל "וישב יוסף את בני ישראל לאמר פקד יפקד אלהים אתכם והעלתם את עצמתי מזה: וימת יוסף בן מאה ועשר שנים ויחנטו אתו ויישם בארון במצרים" (שם נ' כה-כו).

יוסף לא נקבר במצרים הוא חיכה בארון עד לקבורתו בארץ ישראל. זו הסיבה שספר יהושע המוגדר בפי חז"ל "שערכה של ארץ ישראל הוא (נדריים דף כב ע"ב), מסתיים בסיפור קבורתו של יוסף בארצו-ארץ ישראל. "ואת עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשכם בחלקת השדה אשר קנה יעקב" (יהושע כ"ד לב).

_____ היכן נקבר יוסף?